

Увод

Критска загонетка

*" Острво Зевсово Крит на широкој пучини лежи,
Тамо је планина Ида, колевка нашег рода "*¹

У центру Средоземља, на путу између силовитог Египта и дома исконске философије – Старе Грчке, наденуло се острво величанствене културе и цивилизације, магични Крит.

Уз спој грчког духа који је живео за лепоту, мисао и слободу, и призвук раскоши са Истока, Крит је ипак створио јединствени менталитет и културно наслеђе које нам је данас на располагању. Верује се и да су се особине балканског духа и менталитета испољиле у критско–микенској епохи². Многи су покушавали да одгонетну Зевсово острво, неки у потрази за Атлантидом наилазили су на њега и остајали заслепљени свом том необичношћу. Сви су долазили до истог закључка- да је поетични Крит колевка европске цивилизације.

Култура и уметност Крита, носе обележје и печат виталности и оптимизма, коју су многи историчари, као општу појаву, узалуд тражили у сумерско-акадском и египатском друштву и животу. Култура Крита је по својој суштини самосвојна, изворна, пуна широке стваралачке снаге, инспирација и идеја које се раније нису манифестовале на начин и облик које пружа критска уметност.

Иако је њен стваралачки супстрат посредно, преко Грчке, везан за Балкан, за илирско-трачку културу, тешко је пронаћи управо преко ове заједнице, основе и сличности за уметничка остварења Крита. Зато и поред свих елемената које намеће логика односа у области Балкана и Егеја, критска култура стоји пред науком као велика загонетка најстарије европске историје. Ми још увек не знамо непосредног претка старих Крићана, нити су нам познати њихови најближи потомци и наследници. Као да је хиперборејски Аполон у својој лабудовој запрези долетео на пусто, Миновско острво³, посејао семеном са непознатог стабла и завио га велом тајни.

На нама је да откријемо одакле потиче таква огромна животна снага, инспирација и радост коју су кроз своју уметност, ширили стари Минојци.

¹ Вергилије, Енејида, III, 104-105

² Др.Б.Гавела, Историја уметности античке Грчке,20

³ Миној је био први владар Крита

Мит Зевсовог острва

Још за античке људе Крит је био чудо, по свом економском благостању, по богатој култури и уметности којој по вредности ликових квалитета и истанчаности укуса није било премца. За брз развој и стварање економских основа од посебног значаја био је географски положај овог острва. На раскршћу три континета: Европе, која је добила име по лепотици кћерци феничанског краља Анегора, "свете Азије", која је тим именом названа по ћерци бога Океана, и Африке, коју су Грци некад називали Либијом и сматрали да је насељена чудовиштима. Крит као такав, у исто време био је мост који је везивао ове далеке "светове", толико различите међусобно. Можда је управо због таквог положаја, његова најдаља историја добила тумачење у митовима о краљу Миносу, о Минотауру, Тесеју и Аријадни, лавиринту.

Стари Грци, познати по бујној машти и предавању историје кроз мит, нису без разлога изабрали Крит и Иду као место где је однегован Зевс, врховни бог грчког пантеона. Према предању, Зевс је најмлађи син Кроноса и Реје. Кронос је гутао сву своју децу коју му је Реја рађала јер му је проречено да ће га син збацити с престола. Реја се обратила Урану и Геји за помоћ. Они је шаљу на Крит, где у пећини планине Иде рађа Зевса. Након порођаја Реја је завила у пелене велики камен, а затим га пружила Кроносу, који га је по уверењу да прима сина, прогутао.⁴ Зевса су однеговале нимфе Адрастеја и Ида, хранивши га медом и млеком козе Амалтеје. Касније када је постао господар света, Зевс им се одужује тако што их преноси међу звезде.

Крићани су се хвалили парадоксом- да је на њиховом острву Зевсов гроб.⁵

У својој расправи "De natura deorum" ⁶, велики Цицерон је сачувао и приказао један податак о пореклу бога Аполона. према античкој традицији, и он води порекло са Крита. То је био Аполон Корибант који се борио са Зевсом за власт над овим острвом. Његов атрибут био је сунчев сјај, као и код Феб Аполона са Делоса. Критски Аполон представља божанство уметности- музике, поезије, говорничке вештине, видовитости и порицања, а управо он је бог који у себи оличава животну радост критског доба и друштва које је цело своје постојање усмерило ка уживању у лепоти стварности и уметности.

Када су митови Крита у питању, свакако најинтересантнији и најмистичнији су они о Минотауру и лавиринту. Минотаур, чудовиште са главом бика и телом човека представљао је казну Посејдона краљу Миноју. Његова жена, Пасифа услед неприродне страсти према бику, родила је Астерија, касније названог Минотаур. Када је Миној упитао пророчиште како да сакрије срамоту, речено му је да сагради зграду из

⁴ Хесиод, Теогонија 453 и даље

⁵ др.Б.Гавела, Историја уметности античке Грчке, 22

⁶ расправа о природи богова

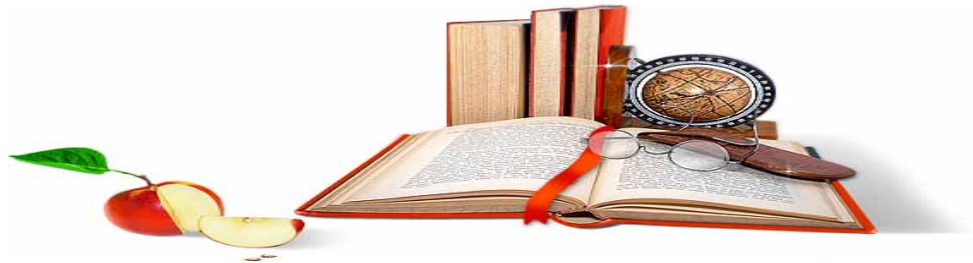
**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRJKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKJ.NET ----**

**BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.**

WWW.SEMJNARSKJRAD.ORG

WWW.MAGJSTARSKJ.COM

WWW.MATURSKJRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **SEMINARSKI**,
DIPLOMSKI ILI **MATURSKI** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I
DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA
POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO
DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE
GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI
RADOVI KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I
UNIKATAN RAD. AKO U **BAZI** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM
MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI
NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **IZRADA RADOVA**. PITANJA I ODGOVORE
MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **FORUMU** ILI NA
maturskiradovi.net@gmail.com